

TURUN YLIOPISTO
Kliininen laitos, lääketieteellinen tiedekunta

TÄHKÄPÄÄ, SANNA: Keskosen kortisolivaste

Syventävien opintojen kirjallinen työ: 23 s.
Lastentautioppi
Tammikuu 2017

Kortisoli on hormoni, joka on välttämätön yksilön selviämiseksi stressaavasta tilanteesta, kuten sairaudesta tai kajoavasta toimenpiteestä. Koska stressaava tapahtuma saa kortisolia erittymään vereen, voidaan yksilön stressireaktiota arvioida mittaamalla kortisolipurkauksen suuruus. Keskokset ovat usein täysiaikaisina syntyneitä lapsia sairaampia ja altistuvat elämänsä alussa kivuliaalle toimenpiteille ja stressaavalle ympäristölle, minkä vuoksi tutkimustieto keskosen kortisolivaihteluista on tarpeen. Vastasyntyneiden kortisolituotantoa ja siihen vaikuttavia tekijöitä on tutkittu laajalti, mutta keskosta koskevia tutkimuksia on vähemmän ja tulokset ovat keskenään osin ristiriitaisia.

Tämän syventävien opintojen kirjallisen työn tarkoituksena on esitellä keskosen kortisolivastetta koskevaa kirjallisuutta ja vuosina 2015–2016 Turun yliopistollisen keskussairaalan vastasyntyneiden teho-osastolla toteutettua S-OFTEN-tutkimusta. S-OFTEN-tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää läheisyyden vaikutusta keskosen kokemaan hormonaaliseen stressiin. Tässä kirjallisessa työssä keskitytään kortisolinäytteiden keräämisen arviointiin, sillä S-OFTENin tulokset eivät ole vielä valmistuneet.

S-OFTEN-tutkimukseen osallistui 34 keskosta, jotka olivat syntyneet ennen 34 raskausviikkoa, eivätkä olleet hengityskoneessa. Keskosten kokemaa läheisyyttä mitattiin vanhempien pitämällä päiväkirjalla, johon merkittiin vanhempien läsnäolo osastolla, keskosen pitäminen sylissä ja annettu kenguruhoito. Stressaavana tilanteena tutkimuksessa käytettiin keskosten ensimmäistä kylpyä. Kortisolin määrää mitattiin syljestä sekä kylvettävältä vanhemmalta että keskoselta kolme kertaa: ennen kylpemistä sekä 25 minuuttia ja 40 minuuttia vedestä nostamisen jälkeen.

S-OFTENissa saatiin kerättyä kaikki suunnitellut 204 sylkinäytettä. Kylpyhetkellä kaikki keskokset olivat alle 40 raskausviikon ikäisiä (mediaani 34+4 rv.). Riittävän sylkimäärän saamisessa oli vastaavia haasteita kuin aiemmassa kirjallisuudessa. Tulosten toivotaan valmistuttuaan tuovan tarvittavaa lisätietoa keskosten kortisolivaihtelusta.

Asiasanat: keskonen, kortisoli, kortisolivaste